

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Izhaja vsak torek in soboto v ednu ob 11. uri predpoldne za mesto er ol 3. uri popoldne za deželo. Ako padena dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tabakarnah Schwarzwald v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo „Gorice“. Oglasi se računajo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Pa recimo še mi eno!

„Soča“ je v svoji sobotni številki objavila članek pod naslovom: „Učni uspehi na našem gimnaziju“, ki se bavi z vzroki nazadovanja Slovencev na tuk. c. kr. gimnaziju.

Ker pa „Soča“ navaja le nekatere vzroke in ne vemo ali hote ali ne hote zamolčuje druge vzroke, ki niso nič manj važni in ki so na sedanjih učnih vspehih še bolj krivi, pa spregovorimo še mi besedo, z željo seveda, da se jo v interesu naše učeče se mladine uvažuje.

Faktum obstoji, da Slovenci na tuk. c. kr. gimnaziju nazadujejo in to na tako neumeven način, da se mora vsakomur zdeti čudno. Letošnji izkaz o učnih vspehih na gimnaziju nam to žalostno potrjuje. Odstotek odličnjakov je v primeri s številom zavod obiskujočih Slovencev tako sramoten, da se moramo vprašati: ali je goriški slovenski dijak zares postal — idijot v pravem pomenu te besede in ali je vredno da ob takih razmerah stariši še žrtvujejo krvave žulje in pošiljajo svoje sinove na srednjo šolo?

„Soča“ navaja kot vzrok nazadovanja Slovencev na tukajšnjem gimnaziju nekako v sredi drugih vzrokov — primorski zistem, ki protežira Italijane, ter pripisuje temu dejstvu politične obzire. Zistem da trpi oziroma vzdržuje na gimnaziju profesorje, o katerih bi se moglo reči, da so notorični pospeševalci pangermanske misli v našem Primorju; zistem da se upira ustanovitvi samostojne slovenske gimnazije in pusti odlikovati na tem zavodu Lahe, iz hvaležnosti da se oni zadovoljujejo z nemško gimnazijo in delajo roko v roki z onim činiteljem, ki noče in se boji kulturnega napredka Slovencev, — zistema konečno, ki, da bi zatrl gibanje Slovencev po vsej deželi za ločitev srednješolskega pouka od onega svojih narodnih nasprotnikov, olajšuje na vse možne načine pouk Italijanom na gimnaziju, otežuje ga pa Slovincem, da bi se lahko reklo: saj Slovenec itak ni za učenje, čemu zanj drago samostojno slovensko gimnazijo? Da vse to gre na rovaš zistemu in onih tujih činiteljev, ki so pri nas država v državi, — vse to potrjujemo, ker je že

znana resnica. Ali poleg tega dejstva pa „Soča“ modro molči o nekem drugem dejstvu, ki je tudi resnica in ki je tudi vzrok nazadovanju Slovencev na tukajšnjem c. kr. gimnaziju. Ker je torej zistem vir vsega zla, ki zadeva slovenske dijake na tukajšnjem gimnaziju, morda je pa — tako bi lahko vprašali: — zapisati na rovaš zistemu tudi to, o čemer modro molči „Soča“? Po nekaterih gotovih znamenjih bi vsaj lahko sodili tako. —

Pa k stvari!

Obstoječi politični odnosi so taki, da nalagajo nam Slovincem vso resnobo pri svojem napredovanju; Slovenec samo delaj, se uči in trudi, drugi naj uživajo! To je tako kakor bi se reklo: drugi narodi so že dosegli svojo slavo, lahko počivajo na lavorikah, četudi s prazno plevo v glavi, Slovenec pa se trudi in peha, da kaj pridobi! Ako pa se privilegirancu baš zljubi, lahko ti vrže, dočim se pehaš in trudiš, po kako poleno pod noge, kar se tudi čisto dogaja. Ali gorje, ako zaostajaš v pouku, — oni na „lavorikah“ ti prednjači, pa da se tudi ni nič učil, nič pehal, nič trdil. In Slovenci na goriški gimnaziji tudi v resnici zaostajajo. Do zadnjega časa — reči smemo, do časa ko se je unel usodepolni domači prepir na Goriškem — je slovenski dijak vedno napredoval; v prejšnjih letih je bilo med odličnjaki na tuk. gimnaziju vedno več Slovencev nego Italijanov. In kako to? Zato, ker so se naši mladeniči pridno učili, ker jim je bil pri srcu samo uk in želja biti mej prvimi; ker jim je sijal na obzorju cvetočega življenja kot blesteči ideal cilj, po katerem so hrepneli, priti do „važnejših mest v našem splošnem življenju“ kakor pravi „Soča“ in še več: biti jedenkrat narodu voditelj, dobitnik, uzor, in ker ni bilo ničesar kar bi jih oviralo v pouku.

Razmere so bile na gimnaziju do malega iste kakor zdaj, torej zistem jednak ali: dijak je ostal dijak in ni bil — razuzdanec! Kako pa sedaj? Posebno značilno za ono, kar hočemo navesti kot vzrok nazadovanju in kar „Soča“ previdno zamolčuje, je baš dejstvo, da se nahajata med odličnjaki višjih razredov le dva Slovence, torej v dobi, ko iz dijaka

postaja človek, ki že z jednim očesom škili v življenje. To govori knjigo! Naši mladeniči na višji gimnaziji so žrtva zapeljivcev! Poglejte v različne naprednjaške kroge, pogledajte na razne naprednjaške veselice, katere prireja napredna klika z baharsko frazo, da dela „za narod“, ondi vidite stalno slovenskega sedmo- in osmošolca! V pozno noč do ranega jutra ti prekroka z elementi, katerim je kvartincek ideal življenja in kateri nimajo ničesar več izgubiti. Ali dijak, ko se vrača z oteklimi možgani iz te družbe, — naj se li uči, li spi? In kaj je konec vseh koncev? — Kljuka! Tu smo pokazali samo na „kroge“ — dalje kazati ne bomo ker je — pretemno ondi...

To so fakta, katerih ne more utajiti nikdo! Kaj pa se na teh krokah govori in o čem gre zabava? Beseda „far“ je zabela zabavi in razne strupene zabavljice na profesorje, ki niso dobro zapisani pri par zdražbarjih okoli „Soče“, so pikantni ocvirki, s katerimi se zastruplja spoštovanje do profesorjev, ki je jeden prvih pogojev za vspevanje pouka.

Ali to ni še vse

Zgodilo se je, da je napredni general klical k sebi dijake in jim navdihoval kaj naj se učijo, češ, da naj se vsaki resno poprime tistega predmeta, kateremu se hoče posvetiti v bodočnosti, drugih pa naj se le toliko nauči, da „zleze“. Vprašamo, ali ni to naravnost zapeljavanje dijaka v pogibelj? Dijak naj zna le v jednem predmetu, mesto da bi poznal vse učne predmete in se tako krepko pripravil za preskušnjo, na kateri ga čisto čakajo presenečenja? Ali ko bi to ne bilo, s čem pa naj razširi svoje znanje, svoje obzorje, ako bode znal iz jednega samega predmeta?

No in kam sčasom, ki mu ga preostaje od tega jedinega predmeta? Kajpada: na naprednjaške veselice in kroge kjer pomagaj, dijak! širiti „slavo in zasluge“ naprednim rovarjem in agitirati za nje med ljudstvom na počitnicah! Kaj zato, ako dijak zapravi svojo ekzistenco in postane na kol obešeni študent, samo da služi namenu naprednih kolovodij!

Tako je zdaj pri nas in slovenski oče, ki pošlje sina v mesto, da bi se učil,

da bi mu kaj postal, mu pomagal v življenju in vračal enkrat za krvave žulje, ki jih ima z njim, — ta slovenski oče niti ne čuti da pošlje sina v brezno pokvare in da bi bilo bolje zanj, da ga je obdržal pri plugu!

In „Soča“ preliwa krokodilje solze za „usodo slovenskega dijaka“, navaja suhe vzroke pri „zistemu in Lahih“, tiplje po tem in onem vnanjem vzroku in pravi da so „že večkrat brezobzirno povedali naši mladini že marsikaj v obraz“; — ali o pravem vzroku noče nič vedeti, vedeti noče, da tiči pravi vzrok nazadovanja v pokvarjenosti mladine, katero srce ista v naprednjaških knajpah! Tu notri posezite, hinavci, to brezobzirno povejte „mladini v obraz“, povejte jej, da naj se ogiblje zapeljivih družb, da naj ne prebira vaših naprednjaških glasil, ki jej zatirajo spoštovanje do avtoritete in človeka sploh, — povejte z jedno besedo mladini da: življenje ni praznik, da za mladega nezrelega človeka niso zabave, ki škodujejo dušno in telesno celo odrasčenemu in utrjenemu človeku. Tako navajajte mladino in ne delajte se njene prijateljke v nekaterih lepih frazah v „Soči“ ki je sicer mladini strup, — drugače Vas moramo imenovati nevarne zapeljivce in škodljivce naroda, katerega ubijate na prefrigan način s tem, da mu ugonabljate mladino in cvet iste — slovensko dijaštvo!

Povejte nam pa vi, ki kažete s prstom na vladajoči zistem; ali je morda tudi vaše delo — delo tega zistema? Lahko bi se to sumilo, potem ste pa pač nevarniši „pionirji“ tega zistema, nego vsi ultranemški profesorji, vsi Lahi in vsi „pedagogični načrti“ na našem gimnaziju!

Na zaključku svojega članka poziva „Soča“ frazasto še naše poslance češ, „poslanci čujte!“

Kaj pa se bode odgovorilo našim poslancem, ako potrkajo na merodajnem mestu?

Uganite!

L'ŠTEK.

ODARKA.

Malorusko spisal Marko Vavčok; poslov. J. I. Cvetko.

Stari naš gospodar ni bil dober. Ne bilo bi se treba tega spominjati, ali boljega ni.

Blizu nas je bila poleg rečice svobodna kozaska pristava, pa so se ga celo kozaki bali kakor ognja. A koliko smo pretrpeli mi, kmetje, pred njim — Bog varuj vsakega krščenega človeka tega! Če ga imaš srečati, bežiš, ne gledajoč, je li breg ali nižina, le da se ga ogneš. Najbolj pa so se ga bale devojke. Ni samo jednega samega dekleškega življenja uničil. In kaj neki vedno misli?... Gre skozi selo temnega čela, srdit, pa pogleda sem in tja kakor gavran črni.

Nekdaj sedimo v hiši ter se pogovarjamo o njem, ne spominjaje se ga ravno z dobrimi besedami. V tem hipu zaropota nekaj na dvoru, zagrmí. Sam gospodar pri vratih! Kakor pravijo: „Ako o volku govoriš, volk pride.“

Vnide in vpraša:

„Kje je tvoja hči Odarka?“

Moj brat pa je imel devojko. — Bože mili, kako devojko! Ves dvor je obsevala kakor zvezda. Tako je mlada in srečna! Nobenega zla ne pozna, ne slutí, teka in se smeje kakor da bi zvonil s srebrnim zvonom. Vprašal je za Odarko in mi smo okameneli na mestu, a Odarka ravno v hiši. Ko je ugledal devojko, so se mu zasvetile oči ter reče:

„Pojdi z menoj v grad, devojka.“

Odarka k materi. Vstopila se je kraj matere ter stoji; ne diha moja ribica.

„Gospod, premlada je še. Petnajsto leto nastopa“, pravi oče, a mati plaka.

„Le še jedno besedico izpregovori, vražji sin, pa ti zagodem jedno, da jo bodeš pomnil“, zagrmí on nadenj ter reče na to Odarki:

„Brzo, brzo! Greva.“

Ona pa le stoji, ne gre.

„Brzo, devojka!“

Ne gre, kakor da bi odmrila. Pograbil jo je za roko in odvel.

Kakor da je zašlo solnce. Tako nekam pusto je v hiši, prazno.

II.

Natrpeli smo se do večera. Na večer pa gre bratova žena v grad, da bi

kaj zvedela o Odarki, a se je brzo vrnila.

„K Odarki me niso pustili“, pravi, „niti od daleč je nisem videla, niti glasu nisem slišala.“

Pa samo plaka in plaka.

In dolgo nismo videli svojega deteta: niso pustili ne očeta, ne matere, ne mene k nji.

Prideš ter postojiš kraj grajskih vrat in se zopet vrneš domov, a božji svet tu ni nič mileji. Razprašuješ služabnice, devojke.

„Ne vemo, srce, ne vemo. Vaše dete so kakor za zlato omrežje zaprli; niti v oči ji ne moreš pogledati.“

A nekatere so bolj smeje, kakor da jim je Gospod pamet vzel.

„Kaj hoče biti Vaši Odarki?“ pravijo: „Bode ji, kakor je nam bilo. Zakaj neki ne? Mar je vaša Odarka kaka velika gospica? Mar nismo bile tudi me deca svojega očeta? Znabiti nas ni mati ljubkovala? Tudi me smo bile nekoč dobre, a sedaj smo padle v nesrečo, pa vendar le životarimo na svetu.“

Mi gremo vsaki dan, da bi jo le videli. Že je minul tretji teden. V ne-

deljo večer se je bratova žena vrnila iz grada plakajoča.

„Nisem je videla“, pravi. Samo rogale so se mi služabnice.“

III.

Sedimo nemo, a v hiši je tiho in tužno; le čuje se, kako bratova žena plaka ali kako brat težko zdihuje.

Naenkrat nekaj zašušti, vrata škripnejo: vnide naša Odarka. Prestrašili smo se, ko smo se ozrli vanjo: bleda, bleda in zmučena. In ona, nesrečnica, se je priklonila ter obstala na pragu kakor tujka; stoji in ne dvigne očíj.

„Glej, žena“, pravi brat, „zopet zreva najino hčerko. Kako krasna je postala!“

In zaplaka. Prvič v svojem življenju sem tedaj videla svojega brata tako britko plakati.

Posadili smo svojo Odarko na klop, a bratova žena reče:

„Hčerka moja, beda moja! Mar so te naposled vendar le pustili iz grada?“

„Jaz sem skrivaj prišla, mama? V grad so se pripeljali gostje: mlad gospod z ženo.“

(Dalje pride.)

Deželna norišnica v goriškem deželnem zboru.

V petkovi seji je torej naš deželni zbor sklenil, da se zgradi v Gorici deželna norišnica.

Kot poročevalec o tej zadevi je bil dr. Verzeznassi. V svojem poročilu pravi, da se je poseben odsek, kateremu je bilo naloženo, da proučuje to vprašanje, po seji z dne 4. januarja 1902, v kateri je prišlo to vprašanje na dnevni red, a se ni rešilo, bavil posebno z vprašanjem, ali bi ne zadostovalo zemljišče, nakupljeno v ta namen, ki meri 15 ha. in nekaj ar., ne da bi se k temu prikupilo še posestvo deželne italijanske kmet. šole, kakor se je takrat nameralo. Posebno je bilo treba prepričati se, koliko norcev bi bilo sposobnih za kmetijsko delo od onih, ki se nahajajo sedaj v obeh goriških norišnicah, namreč v oni možki usmiljenih bratov in pa v oni mestni ženski norišnici.

V ta namen sta se podala pod vodstvom dr. Arona Luzzatta deželni glavar dr. Pajer in pa dr. Venuti v obe zgorej omenjeni norišnici in se je in sicer v norišnici usmiljenih bratov v navzočnosti dr. Fratnika, dr. Sigerja in priorja Heilingerja, a v ženski mestni norišnici v navzočnosti dr. Pontonija in dr. Villata dognalo, da bi znašalo sedaj število za kmetijsko kolonijo popolnoma zmožnih norcev le 30. Z ozirom na to in pa na dejstvo, da so v Bresciji, kjer se je napravila norišnica s kmetijsko kolonijo za 450 norcev, porabili v ta namen 14 hektarov zemljišča; v Padovi, kjer se je zgradila norišnica za 520 norcev, porabili za centralno poslopje 7 hekt., a za kmet. kolonijo 13 hektarov sveta in v Vidmu za 290 norcev in sicer za poslopja 5 hektarov, a za kolonijo 7 hekt., — prišel je dotični odsek do prepričanja, da bode tudi za našo deželno norišnico ki je namenjena za 350 norcev, zadostovalo zemljišče, v ta namen že nakupljeno ter ki meri 15 hekt., in nekaj arov, od katerega se porabi 7-5 hekt., za centralo, a 7-74 za kmetijsko kolonijo, in da ni torej treba nakupiti še zemljišče ital. deželne kmet. šole.

Ker je pa naša dežela uboga, treba je bilo gledati tudi na to da se za tako norišnico potrosi kolikor mogoče malo denarja.

Po prvotnem načrtu, ki je bil predložen deželnemu zboru v seji z dne 4. januarja 1902, proračunani so bili stroški na 1.200.000 kron; pa kakor rečeno, z ozirom na neugodne finančne razmere naše dežele naročilo se je deželnemu inženjerju Glesichu, da ves načrt še enkrat pregleda, da izpusti iz njega vsak luksuz in vse one momente ki bi dajali poslopju deželne norišnice znak kake monumentalne zgradbe, da pa se popolnoma drži prejšnjega načrta, po katerem bi

zgradba vstrezala vsem potrebam modernega zdravstvenega zavoda.

To je deželni inženjer tudi storil in spravil na ta način poprej na 1.200.000 K proračunane stroške na 950.000 K.

Ker se zgradba norišnice več ne more odlašati in je ista posebno s človekoljubnega stališča nujno potrebna in ker je skrajni čas, da začnemo tudi mi na Goriškem s takimi nesrečnejši postopati bolj humanitarno in kakor zahteva duh časa in moderni napredek, predlaga poročevalec v imenu deželnega odbora kakor sledi:

1. Naroča se dež. odboru, da izvede zgradbo deželne norišnice, s potroškom k večjemu 950.000 kron, na prostoru obsežnem 15 hektarjev in 14 ar. ki ga je on vže ukupil v to svrhu, za 350 norcev, na najpriprostejši in najekonomičnejši način ter po sistemu raztresenih paviljonov se združeno poljedelsko kolonijo.

2. Podrobni načrti naj se izdelajo po tehničnih veščakih pod vodstvom in se sodelovanjem deželnega stavbinskega urada ter s pomočjo poljedelskih strokovnjakov (agronomov) v smislu načelnega načrta, ki ga je izdelala komisija sestavljena za zgradbo dež. norišnice. Pri tem se je držati predlaganih sprememb, obseženih v poročilu deželnega inženirja z dne 8. julija 1902 št. 8 oziroma se na potrebo, da se pripusti prostor za morebitni razvoj norišničnega stavbarstva kakor tudi za eventualno razširjenje zavoda. Vsi ti izdelki naj se predložijo Dr. Josipu Krajatsch-u, ravnatelju norišnice v Kierling-Guggingu — za blagohotno mnenje ter po njegovi odobritvi oziroma potem ko so se uglasila morebitna različna mnenja, naj se zgradi norišnica po teh podrobnih načrtih.

3. Pooblašča se deželni odbor naj zajme potem ko so se dovršili vsi potrebni predhodni ukrepi, javno deželno posojilo v delnih obveznicah po največ 4% v največjem nominalnem znesku 1.000.000 kron pod najugodnejšimi pogoji in v dobi, ki se mu bo zdelo najbolj primerna; te delne obveznice naj bodo za imetnika proste vsakega davka in se imajo razdolžiti v 60 letnih žrebanjih, kojih dohodki se imajo uporabiti izključno v pokritje gradbenih in pohlštvenih stroškov deželne norišnice.

Deželni odbor naj tudi ukrene potrebno, da se obveznicam tega posojila prizna zakonodajnim potom privilegij koristne naložitve pupilarnih glavnice in da pridobi vse olajšave in izjeme, do katerih imajo pravico posojila za dobrodelne in obče koristne namene.

4. Deželni odbor se nadalje pooblašča, da eventualno zajme navedeno posojilo v znesku 1.000.000 kron pri dež. hipotečnem zavodu ki se ima ustanoviti, po določilu pravilnika potrjenega od dež. zbora in brez prispevka k upravnim stroškom kakor določeno v §. 25 točka 2 omenjega pravilnika.

vanja. „Srčna stran“ pa je pri Kitajcih drugače redka stvar.

V oblikah obče vanja so Kitajci pravi mojstri, uljudnost jim je prirojena, vendar to ne prihaja iz srca, marveč je le vnvanje. Célo privatno življenje Kitajca se giblje v predpisanih, podedovanih oblikah. Kdor teh oblik ne upošteva ali jih celo prezira, kakor n. pr. Evropejec, oni velja pri Kitajcu kot barbar. Seveda je kitajska uljudnost le slepilo, pod katero se skrivajo vsi grehi tega sveta. Najplemenitejši Kitajci so lažnjivci prve vrste in ne samo lažniki, marveč tudi tatje, goljufi, sleparji itd.; a vse to se dogaja pod krinko lepe fraze...

Laž pri Kitajcih sploh ni sramota. — Zaradi tega Kitajci tudi ne poznajo prisege katere se v oporo resnice poslužujejo pri sodnih slučajih kulturni narodi. Prič tudi ne pozna kitajski sodnik; ako hoče izsiliti kako izpoved, posluži se — tezalnice. —

Kako pa Kitajci jedo? To bode gotovo zanimalo tudi naše čitatelje. No, seveda je tudi v tem velik razloček med Kitajcem in Evropejcem. Pa tudi

5. Pooblašča se dež. odbor, da pokrije stroške za gradbo norišnice dokler se ne izdajo obveznice navedene pod točko 4. se zajetjem denarja do najvišjega zneska 1.000.000 K pri kakem kreditnem zavodu na tekoči račun.

6. Slednjič se naroča tudi deželnemu odboru da izdela po tehničnih in zdravniških zvedencih načelni načrt in podrobne tehnično-finančne načrte za zgradbo dež. bolnišnice, katere naj predloži v sklepanje dež. zboru.

Na to otvori dež. glavar o tem vprašanju splošno razpravo.

Dr. Tuma se oglasi koj k besedi, vpraša deželnega glavarja, naj mu glede 6. točke pojasni, na kakem zemljišču da se bode zidala nameravana deželna bolnišnica; dalje poprašuje tudi dr. Tuma glavarja, naj mu pojasni ali je med onimi 950.000 kronami zapopadana tudi cena, za katero se je kupilo zemljišče na katerem se ima graditi nova norišnica. Deželni glavar zavrne dr. Tuma in pravi, da ne gre tu staviti taka vprašanja. Dež. glavar meni namreč, da si je dr. Tuma lahko ogledal načrte, ki so se nahajali pri deželnem odboru, ako se je hotel o tem prepričati; sicer pa da bode imel priliko o teh stvareh govoriti ko se prične debata o tem predmetu in takrat da bode stvar poročevalčeva vse pojasniti. Dr. Tuma vzame to na znanje ter nadaljuje svoj govor. Pravi, da je on odločen nasprotnik paviljonskega sistema. Odgovori, katere je dobil dotični odsek na svoja vprašanja do strokovnjakov, posebno pa od psihijatra dr. Krajača, slični so orakelskim odgovorom in na take odgovore ne drži dr. Tuma nič. Sicer pa bi bilo tudi čudno da bi bili ti odgovori temeljiti, ko ni dr. Krajač niti videl prostora, na katerem se namerava zidati novo deželno norišnico.

Dočim je dr. Tuma v lanskem zasedanju, ko se je razpravljalo v deželnem zboru o tej zadevi, rekel, da si je ogledal le norišnico v Kierling-Guggingu, trdil je v petek, da si je ogledal še več drugih norišnic, o katerih pa ni vedel povedati nič natančnejšega. Le gledé norišnice v Kierling-Guggingu je rekel, da dobivajo tje le izbrane norce. O teh izbranih norcih, ki so namenjeni, da bi se zdravili na kmet. koloniji, pa je povedal, da niti ti niso sposobni vsi za tak način zdravljenja nego, da jih poprej tam natančnejše proučujejo in se še-le sami prepričajo ako se jih zamore zdraviti na kmetijski koloniji ali ne. Zdravniki v Kierling-Guggingu so se nasproti njemu izrekli jako skeptično o tem, da bi bilo zdravljenje norcev v norišnicah zidanih po paviljonskem sistemu vspešno, zato pa je tudi on, namreč dr. Tuma, mnenja, da norc ostane norc, naj se ga dene kamor hoče. On ne verjame, da bi zamogel norc okrevati vsled tega ker mu

razloček med ubogimi in bogatimi. Rečem se namreč tudi na Kitajskem ne godi bolje kakor povsod drugod, zato je mnenje socijologov, da je revščina — internacionalna.

Dočim namreč bogataši tudi na Kitajskem veliko drže na bogato z dobrimi jedili obloženo mizo, zadovoljiti se morajo revčki s pasjim in mačjim mesom, da, tudi miši in podgane so dobre. A na mizi bogatega Kitajca najde tudi olikani Evropejec marsikaj po svojem razvajanem ukusu. Seveda ima Kitajec svoje posebne slasti; mej drugem mu izborna dišijo pečeni — deževni črvi, smrdeča jajca, lečinke od sviloprejk, plavute somove ali pa tudi tičja gnezda.

Mej tem ko mu vse to izborna diši, pa mu pride slabo, ako le sliši govoriti o surovem maslu ali siru. Ako omenimo, da je bilo na neki dvorni pojedini, prirejani v čast evropskim gostom, med 24 jedili le 6 užitnih, 9 neužitnih in 9 popolnoma neužitnih, potem si je možno misliti, kakega želodca mora biti Evropejec, ki vztraja na kitajskem dvornem obedu.

je dana prilika gibati se na prostem zraku. Zrak na prostem ozdravi po njegovem mnenju le kakega pijanca, norca pa ne. Sicer pa vpraša dr. Tuma, kdo naj bo vodil to novo deželno norišnico? Izmej domačih zdravnikov ni nobenega, ki bi bil za ta posel sposoben in je tudi skoro vsak o tem vprašanju različnega mnenja. Po njegovem mnenju bilo bi torej treba najti najprej sposobnega strokovnjaka odličnega psihijatra; a še-le potem naj bi se zidala norišnica. Istotako nimamo tudi sposobnega osebjaja, ki bi norcem streglo ter jih čuvalo. Ali naj izročimo mar norce usmiljenim sestram ali pa usmiljenim bratom, ki navadno s temi ljudmi jako grdo ravnajo? Govornik pravi, da je sam videl, kako so usmiljene sestre norce pretepele. Z jedno besedo: govornik izreka se v imenu napredne stranke odločno proti temu, da bi se pri nas zidala norišnica po paviljonskem sistemu; to pa iz dveh razlogov, prvič zaradi tega, ker je, kakor je že poprej omenil, jako problematično, da bi bilo zdravljenje norcev v taki norišnici uspešno in drugič z ozirom na ogromne stroške, katere bi morala naša itak uboga dežela za tako norišnico doprinasati. Dr. Tuma je za to, da se zgradi na kupljenem prostoru centralni zavod za 400.000 kron in da se še-le potem ako bi se to izkazalo potrebno, napravijo zunaj mesta kmetijske kolonije. Pristavlja še, da ako je res, da imamo že sedaj trideset norcev, ki bi bili sposobni za kmetijsko kolonijo, potem pošlje naj se jih petnajst v ravnino, petnajst pa v gorati kraj naše dežele in sicer Furlane naj se pošlje v gore, Slovence pa v ravnino. Govornik naznani torej, da bodo on in njegovi somišljeniki glasovali proti zgradbi norišnice kakoršna se danes predlaga.

Za njim se oglasi k besedi dr. R. Luzzatto.

Dr. Luzzatto se najprej opravičuje kako da je prišel do prepričanja, da zadostuje nakupljeno zemljišče za zgradbo nove norišnice ne da bi bilo potrebno prikupiti še v ta namen posestvo italijanske deželne kmetijske šole kakor je on to zahteval v seji četrtega januarja 1902. Potem polemizuje za „špas“ proti dr. Tumi, katerega rahlo potiplje za njegova liberalna ušesa, češ, da se mora pravi liberallec ukloniti zahtevam znanosti, in da če tega ne stori, podpira le obskurantizem. Govornik pozivlja vse stranke, da glasujejo za vse predloge, ki so navedeni v poročilu, da se konečno jedenkrat reši to eminentno človekoljubno vprašanje, ki je že nad 30 let v naši deželi na dnevnem redu. Tudi dr. Verzeznassi pobija izvajanja dr. Tume in se mu posebno čudno zdi zahteva dr. Tume, da se mora predno se gradi bolnišnica določiti, kdo da bode vodil ta zavod in kje da se bo dobilo potrebno osebje, ki bode norce nadzorovalo.

Dr. Tuma, ki je zdaj že pozabil kar

Glavna ali tako rekoč narodna jed na južnem Kitajskem je riž, a na severnem močnat zrezki in leča. Meso je Kitajec le kot prikuho. Goveje meso jedo Kitajci le malokdaj, to pa radi tega, ker se jim zdi velika krivica pobijati tako koristno žival, kakor je krava ali vol, ki pomagata na kmetijstvu.

Nasprotno pa je svinjina vsakemu pravemu Kitajcu zelo priljubljena jed in Kitajec si rad privoščič — morda iz neke hvaležnosti — meso one živali, ki že v življenju igra mesto njega važno ulogo čenjenca v hiši in pred hišo.

Narodna pijača pa je na Kitajskem čaj. Za vino in pivo Kitajec nima smisla, zaradi tega pa se udaja drugemu opojnemu užitku t. j. opiju, katerega pripravljajo iz nedozorelega makovega sadca; s tem pa se ugonablja duševno in telesno. No, mesto te vrste strupa pa ima Evropejec drug strup ki ga uničuje moralno in živčno, ki mu uniči blagostanje in ga spravlja na beraško palico in v blaznico in ta evropejski opij je — žganje.

(Dalje pride.)

Iz države nebeškega solnca.

II.

Stan, običaji in življenje pri Kitajcih.

Kitajci nimajo dednega plemstva. Plemiči so Mandarini (uradniki). Poleg njih so na najvišji družabni stopinji Kuliji, na najnižji socijalni stopinji pa stoji ubogi dninar, ki živi od rok do ust in ki mora v sili prosjačiti in nadlegovati ljudi na cesti, ali kar je še bolje, iti med boksarje t. j. k četi roparjev in tolovajev, ki se klatijo od kraja do kraja, ropajoč in moréč. Na Kitajskem žal še ni urejeno uboštvo kakor v kulturnih državah.

K srednjemu stanu pripadajo kmetje, trgovci, obrtniki, na prvem mestu je kmet.

Skoro neverjetno ali resnično je, da je Kitajec jako miroljuben človek. Ako nastane kje prepir ali celo pretep, prihitijo takoj kakih 20 korenjakov, da napravijo mir.

Kar pa Kitajca posebno odlikuje, to je njegovo spoštovanje do starosti. Zaradi tega je prvo vprašanje, katero stavi Kitajec do človeka, koliko je star, le da bi se ne pregrešil proti dolžnemu spošto-

razsoja namestništvo dogovorno z deželnim odborom.

Radi dovoznih cest, katere se imajo zgraditi k že v prometu stoječim kolo-dvorom ali postajam, vodi prvotne poizvedbe politična okrajna oblastnija; ako pri tem ne pride do sporazumljenja med udeleženci, razsoja, glede potrebe, smeri, dolgoti, širokosti in drugih gradbenih okoliščin namestništvo sporazumno z deželnim odborom. Isti oblastniji razsojati tudi po zaslišanju udeležencev o tem, ali se imajo pritegniti k zgradbi in vzdržavanju kake dovozne ceste tudi taki cestni okraji in občine, katerih okoliša se dovozna cesta neposredno ne dotika; kateri zasebni udeleženci imajo k temu prispevati na podlagi določila § 2. črka d); ali so k temu obvezani samo zasebni udeleženci; dalje ali ima služiti kaka ze obstoječa cesta kot javna železniška dovozna cesta; konečno glede morebitne potrebe, da se ista preloži ali preuovi.

§ 5. Ako se je za kako dovozno cesto dognalo sporazumljenje med udeleženci, eventuelno potem ko se je o tem izrekla razsodba, ima cestni odbor onega okraja, v katerem leži dotični postajni prostor, voditi v smislu določil § 2. skladno obravnavo glede porazdelitve gradbenih in vzdrževalnih stroškov.

Ako se pri tem ne doseže z dobra sporazumljenja, ukreniti ima to porazdelitev namestništvo dogovorno z deželnim odborom tako, da določi vsaki skladni tretjini razvrstitev po meri koristi.

§ 6. V mejah stolnega mesta Gorice preidejo cestnemu odboru tičooče pravice in dolžnosti na občino.

§ 7. Ako po dokončanju kake dovozne ceste nastanejo kupčijska ali industrijalna podjetja, rudniki ali fužine, katere močno rabijo dovozno cesto, pritegniti je iste pozneje v skladanje za vzdrževanje dotične ceste.

O tem razsoja namestništvo sporazumno z deželnim odborom.

§ 8. Predpisi tega zakona veljajo tudi glede onih dovoznih cest, katere so se začasno kot take proglasile in glede katerih se še ni izvršila razprava.

§ 9. Ako ne pride do po tem zakonu potrebnega sporazumljenja med namestništvom in deželnim odborom, razsoja ministerstvo notranjih zadev dogovorno z železniškim ministerstvom. Ti zadnji oblasti razsojati tudi o prizivih, ki so naperjeni proti razsodbam, katere je izreklo namestništvo sporazumno z deželnim odborom na podlagi §§ 3., 4., 5. in 7. tega zakona.

§ 10. Mojima ministroma za notranje zadeve in železnice je naročena izvršitev tega zakona.

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga vsakovrstnega trdega in mehkega koroškega in kranjskega lesa ter pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kratkočasnih iger slovenskih „Mari-janie“ t. j. ličnih in trpežnih miz iz trdega lesu, ki imajo znotraj tro- ali štiridelno kegljišče z vrtenci in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za krčmarje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica, priporoča p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

Po zmerni ceni je na prodaj lep, viseč svetilnik (kloča)

ki je posebno pripraven za male cerkve na deželi. — Več se izve pri našem upravnistvu.

Loterijske številke.

12. julija.

Trst 72 53 49 76 86
Linc 52 36 18 69 80

Tržne cene.

Za 100 kg.

Kava: Santos . . . K 190— do 210—
„ Sandomingo „ 270— „ 290—
„ Java 260— „ 280—
„ Portorico . . . 270— „ 290—
„ Ceylon 360— „ 380—
Slakdor 86:50 „ 90—
Špeh 120— „ 150—
Petroliij v sodu . . 34— „ —
„ zaboju . . . 11:60 „ 12—
Maslo surovo . . . 150— „ 160—
„ kuhano . . . 200— „ 220—
Otrobi debele . . . 10:60 „ 12:20
„ drobne . . . 10— „ 11:20
Turšica nova . . . 12:80 „ 14:40
„ za hrano . . . 12:40 „ 13—
Oves 17— „ 18—

Moka ogerska:

št. 0 K 33— št. 1 K 32:40 št. 2 K 32—
„ 3 „ 31:40 „ 4 „ 30:80 „ 5 „ 30—
„ 6 K 29—.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Gostilna

„Vinarskega in sadjarskega društva za Brda“
v Gorici, ulica sv. Klare št. 15

toči pristna bela in črna vina iz društvene kleti, in puntigamsko pivo. Postreže z okusnimi jedili. — Na razpolago so hlevi za živino in dvorišče za krogljanje. Za obilen obisk se toplo priporoča svojim rojakom

Anton Gerbec,
gostilničar.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8
priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
isterskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnicah na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Za vsakega nekaj!!

dobi se v zalogi trdke

I. Zornik, — Gorica

Gosposka ulica št. 7,

prva in edina slovenska trgovina
za modno blago.

Najboljše, največje in najcenejše skladišče vsakovrstnega perila, sraje za hribolazce in kolesarje vsake velikosti, jopice za telovadce, krasnih kravat v vsakem slogu, nogavic, rokavic, životnikov (modercev), solčnikov, pihalk, dežnikov, blusen, spodnjih kril, divnih okras-kov za obleke, svil za obleke in bluse, vsih potrebščin za vezenje.

Priporočevalno najbolje kupova-lišče za g. šivilje in krojače.

Naročila za izdelovanje perila (za gospode), in modercev po vsakej meri in zahtevi izvršujejo se točno.

prodajalnico jestvin.

Podpisani priporoča slavnemu ob-
činstvu v Gorici in na deželi svojo
V zalogi ima kave vseh vrst, raz-
lične moke iz Majdičevega mlinu v Kranju,
nadalje ima tudi raznovrstne pijače na
primer: francoski Cognac, pristni
kranjski brinjevec, domači tropinovec,
fini rum, različna vina, goršice (Senf.)
Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove
užigalice. — V zalogi se dobé tudi te-
stenine trdke Žnideršič & Valenčič v
Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko
spadajoče blago. — Postrežba točna in
po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semenški ulici h. št. 1.
(v lastni hiši.)

Špedicijska poslovnica Gašpar Hvalič v Gorici, v ulici Morelli št. 12.

Priporoča se toplo Sloven-
cem v mestu in rojakom
na deželi za prevažanje
vsakovrstnega blaga in po-
hištva v vse kraje. Ker ima
tri nove zaprte vozove
za prevažanje,
zagotavlja, da se blago ne-
poškodovano dostavlja.

Peter Drašček,

trgovec jedilnega blaga v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Priporoča se p. n. občin-
stvu v Gorici in z dežele.
Prodaja kavino primeso,
sladkor, milo, slanino, riž,
maslo surovo in kuhano,
olje, moko iz Majdičevih
mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk
sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev v Gorici
Stolna ulica št. 2.

Prodaja
stroje tudi
na teden-
ske ali
mesečne
obroke.
Stroji so
iz prvih
tovarn ter
najboljše,
kakovosti
Priporoča
se slav.
občinstvu.

„Narodna Tiskarna“

ima v zalogi vse tiskovine
za duhovnije, županstva in
druge urade, na močnem
papirju

„Narodna Tiskarna“

ima v zalogi in na prodaj
knjige: „Ilijado“, „Tri igre“ za
slov. mladino in „Zgodovino
tolminske šole“

TISKA

brošure, * diplome,
trgovske račune, *
pisma in zavitke s
firmo, * cenike, *
vabila na karton in
* na papir *

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici, ulica Vetturini št. 9

je preskrbljena z povsem novimi črkami,
okraski in finim papirjem, ter more pre-
vzeti vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času po tako
nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

TISKA

posetnice razne ve-
likosti in oblike z
zavitki, * zaročnice
in poročnice v ele-
gantnih ter osmrtni-
ce v raznih oblikah

„Narodna Tiskarna“

tiska

„GORICO“

ki izhaja dvakrat na teden v dveh
izdajah, ter stane na leto 8 kron,
pol leta 4 K, četrt leta 2 K

Pismena naročila tiskovin
se izvršé z obratno pošto;
vsa druga v najkrajšem
času

„Narodna Tiskarna“

tiska

„PRIM. LIST“

ki izhaja vsak četrtek ter stane na
leto 4 krone, pol leta 2 K, za manj
premožne celo leto 3 K

Izhaja vsak torek in soboto v edno ob 11. uri popoldne za mesto er ol 3. uri popoldne za deželo. Ako padena ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo „Gorice“. Oglasi se računajo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Pa recimo še mi eno!

„Soča“ je v svoji sobotni številki objavila članek pod naslovom: „Učni uspehi na našem gimnaziju“, ki se bavi z vzroki nazadovanja Slovencev na tuk. c. kr. gimnaziju.

Ker pa „Soča“ navaja le nekatere vzroke in ne vemo ali hote ali ne hote zamolčuje druge vzroke, ki niso nič manj važni in ki so na sedanjih učnih uspehih še bolj krivi, pa spregovorimo še mi besedo, z željo seveda, da se jo v interesu naše učeče se mladine uvažuje.

Faktum obstoji, da Slovenci na tuk. c. kr. gimnaziju nazadujejo in to na tako neumeven način, da se mora vsakomur zdeti čudno. Letošnji izkaz učnih uspehih na gimnaziju nam to žalostno potrjuje. Odstotek odličnjakov je v primeri s številom zavod obiskujočih Slovencev tako sramoten, da se moramo vprašati: ali je goriški slovenski dijak zares postal — idijot v pravem pomenu te besede in ali je vredno da ob takih razmerah stariši še žrtvujejo krvave žulje in pošiljajo svoje sinove na srednjo šolo?

„Soča“ navaja kot vzrok nazadovanja Slovencev na tukajšnjem gimnaziju nekako v sredi drugih vzrokov — primorski zistem, ki protežira Italijane, ter pripisuje temu dejstvu politične obzire. Zistem da trpi oziroma vzdržuje na gimnaziju profesorje, o katerih bi se moglo reči, da so notorični pospeševalci pangermanske misli v našem Primorju; zistem da se upira ustanovitvi samostojne slovenske gimnazije in pusti odlikovati na tem zavodu Lahe, iz hvaležnosti da se oni zadovoljujejo z nemško gimnazijo in delajo roko v roki z onim činiteljem, ki noče in se boji kulturnega napredka Slovencev, — zistema konečno, ki, da bi zatrl gibanje Slovencev po vsej deželi za ločitev srednješolskega pouka od onega svojih narodnih nasprotnikov, olajšuje na vse možne načine pouk Italijanom na gimnaziju, otežuje ga pa Slovincem, da bi se lahko reklo: saj Slovenec itak ni za učenje, čemu zanj drago samostojno slovensko gimnazijo? Da vse to gre na rovaš zistemu in onih tujih činiteljev, ki so pri nas država v državi, — vse to potrjujemo, ker je že

znana resnica. Ali poleg tega dejstva pa „Soča“ modro molči o nekem drugem dejstvu, ki je tudi resnica in ki je tudi vzrok nazadovanju Slovencev na tukajšnjem c. kr. gimnaziju. Ker je torej zistem vir vsega zla, ki zadeva slovenske dijake na tukajšnjem gimnaziju, morda je pa — tako bi lahko vprašali: — zapisati na rovaš zistemu tudi to, o čemer modro molči „Soča“? Po nekaterih gotovih znamenjih bi vsaj lahko sodili tako. —

Pa k stvari!

Obstoječi politični odnosi so taki, da nalagajo nam Slovincem vso resnobo pri svojem napredovanju; Slovenec samo delaj, se uči in trudi, drugi naj uživajo! To je tako kakor bi se reklo: drugi narodi so že dosegli svojo slavo, lahko počivajo na lavorikah, četudi s prazno plevo v glavi, Slovenec pa se trudi in peha, da kaj pridobi! Ako pa se privilegirancu baš zljubi, lahko ti vrže, dočim se pehaš in trudiš, po kako poleno pod noge, kar se tudi čisto dogaja. Ali gorje, ako zaostajaš v pouku, — oni na „lavorikah“ ti prednjači, pa da se tudi ni nič učil, nič pehal, nič trdil. In Slovenci na goriški gimnaziji tudi v resnici zaostajajo. Do zadnjega časa — reči smemo, do časa ko se je unel usodepolni domači prepir na Goriškem — je slovenski dijak vedno napredoval; v prejšnjih letih je bilo med odličnjaki na tuk. gimnaziju vedno več Slovencev nego Italijanov. In kako to? Zato, ker so se naši mladeniči pridno učili, ker jim je bil pri srcu samo uk in želja biti mej prvimi; ker jim je sijal na obzorju cvetočega življenja kot blesteči ideal cilj, po katerem so hrepeneli, priti do „važnejših mest v našem splošnem življenju“ kakor pravi „Soča“ in še več: biti jedenkrat narodu voditelj, dobitnik, uzor, in ker ni bilo ničesar kar bi jih oviralo v pouku.

Razmere so bile na gimnaziju do malega iste kakor zdaj, torej zistem jednak ali: dijak je ostal dijak in ni bil — razuzdanec! Kako pa sedaj? Posebno značilno za ono, kar hočemo navesti kot vzrok nazadovanju in kar „Soča“ previdno zamolčuje, je baš dejstvo, da se nahajata med odličnjaki višjih razredov le dva Slovence, torej v dobi, ko iz dijaka

postaja človek, ki že z jednim očesom škili v življenje. To govori knjigo! Naši mladeniči na višji gimnaziji so žrtva zapeljivcev! Poglejte v različne naprednjaške kroge, poglejte na razne naprednjaške veselice, katere prireja napredna klika z baharsko frazo, da dela „za narod“, ondi vidite stalno slovenskega sedmo- in osmošolca! V pozno noč do ranega jutra ti prekroka z elementi, katerim je kvartinček ideal življenja in kateri nihajo ničesar več izgubiti. Ali dijak, ko se vrača z oteklimi možgani iz te družbe, — naj se li uči, li spi? In kaj je konec vseh koncev? — Kljuka! Tu smo pokazali samo na „kroge“ — dalje kazati ne bomo ker je — pretemno ondi. . .

To so fakta, katerih ne more utajiti nikdo! Kaj pa se na teh krokah govori in o čem gre zabava? Beseda „far“ je zabela zabavi in razne strupene zabavlje na profesorje, ki niso dobro zapisani pri par zdražbarjih okoli „Soče“, so pikantni ocvirki, s katerimi se zastruplja spoštovanje do profesorjev, ki je jeden prvih pogojev za vspevanje pouka.

Ali to ni še vse.

Zgodilo se je, da je napredni general klical k sebi dijake in jim navdihoval kaj naj se učijo, češ, da naj se vsaki resno poprime tistega predmeta, kateremu se hoče posvetiti v bodočnosti, drugih pa naj se le toliko nauči, da „zleze“. Vprašamo, ali ni to naravnost zapeljavanje dijaka v pogibelj? Dijak naj zna le v jednem predmetu, mesto da bi poznal vse učne predmete in se tako krepko pripravil za preskušnjo, na kateri ga čisto čakajo presenečenja? Ali ko bi to ne bilo, s čem pa naj razširi svoje znanje, svoje obzorje, ako bode znal iz jednega samega predmeta?

No in kam s časom, ki mu ga preostane od tega jedinega predmeta? Kajpada: na naprednjaške veselice in kroge kjer pomagaj, dijak! širiti „slavo in zaslug“ naprednim rovarjem in agitirati za nje med ljudstvom na počitnicah! Kaj zato, ako dijak zapravi svojo ekzistenco in postane na kol obešeni študent, samo da služi namenu naprednih kolovodij!

Tako je zdaj pri nas in slovenski oče, ki pošlje sina v mesto, da bi se učil,

da bi mu kaj postal, mu pomagal v življenju in vračal enkrat za krvave žulje, ki jih ima z njim, — ta slovenski oče niti ne sluti da pošlje sina v brezno pokvare in da bi bilo bolje zanj, da ga je obdržal pri plugu!

In „Soča“ preliha krokodilje solze za „usodo slovenskega dijaka“, navaja suhe vzroke pri „zistemu in Lahih“, tiplje po tem in onem vnanjem vzroku in pravi da so „že večkrat brezobzirno povedali naši mladini že marsikaj v obraz“; — ali o pravem vzroku noče nič vedeti, vedeti noče, da tiči pravi vzrok nazadovanja v pokvarjenosti mladine, katero srce ista v naprednjaških knajpah! Tu notri posežite, hinavci, to brezobzirno povejte „mladini v obraz“, povejte jej, da naj se ogiblje zapeljivih družb, da naj ne prebira vaših naprednjaških glasil, ki jej zatirajo spoštovanje do avtoritete in človeka sploh, — povejte z jedno besedo mladini da: življenje ni praznik, da za mladega nezrelega človeka niso zabave, ki škodujejo dušno in telesno celo odrasčenemu in utrjenemu človeku. Tako navajajte mladino in ne delajte se njene prijatelje v nekaterih lepih frazah v „Soči“ ki je sicer mladini strup, — drugače Vas moramo imenovati: nevarne zapeljivce in škodljivce naroda, katerega ubijate na prefrigan način s tem, da mu ugonablajte mladino in cvet iste — slovensko dijaštvo!

Povejte nam pa vi, ki kažete s prstom na vladajoči zistem; ali je morda tudi vaše delo — delo tega zistema? Lahko bi se to sumilo, potem ste pa pač nevarniši „pionirji“ tega zistema, nego vsi ultranemški profesorji, vsi Lah in vsi „pedagogični načrti“ na našem gimnaziju!

Na zaključku svojega članka poziva „Soča“ frazasto še naše poslance češ, „poslanci čujte!“

Kaj pa se bode odgovorilo našim poslancem, ako potrkajo na merodajnem mestu?

Uganite!

LISTEK.

ODARKA.

Malorusko spisal Marko Vavčok; poslov. J. I. Cvetko.

Stari naš gospodar ni bil dober. Ne bilo bi se treba tega spominjati, ali boljega ni.

Blizu nas je bila poleg rečice svobodna kozaška pristava, pa so se ga celo kozaki balo kakor ognja. A koliko smo pretrpeli mi, kmetje, pred njim — Bog varuj vsakega krščenega človeka tega! Če ga imaš srečati, bežiš, ne gledajoč, je li breg ali nizina, le da se ga ogneš. Najbolj pa so se ga bale devojke. Ni samo jednega samega dekliskega življenja uničil. In kaj neki vedno misli? . . . Gre skozi selo temnega čela, srdit, pa pogleda sem in tja kakor gavran črni.

Nekdaj sedimo v hiši ter se pogovarjamo o njem, ne spominjaje se ga ravno z dobrimi besedami. V tem hipu zaropota nekaj na dvoru, zagrmí. Sam gospodar pri vratih! Kakor pravijo: „Ako o volku govoriš, volk pride.“

Vnide in vpraša:

„Kje je tvoja hči Odarka?“

Moj brat pa je imel devojko. — Bože mili, kako devojko! Ves dvor je obsevala kakor zvezda. Tako je mlada in srečna! Nobenega zla ne pozna, ne sluti, teka in se smeje kakor da bi zvonil s srebrnim zvonom. Vprašal je za Odarko in mi smo okameneli na mestu, a Odarka ravno v hiši. Ko je ugledal devojko, so se mu zasvetile oči ter reče: „Pojdi z menoj v grad, devojka.“

Odarka k materi. Vstopila se je kraj matere ter stoji; ne diha moja ribica.

„Gospod, premlada je še. Petnajsto leto nastopa“, pravi oče, a mati plaka.

„Le še jedno besedico izpregovori, vražji sin, pa ti zagodem jedno, da jo bodeš pomnil“, zagrmí on nadenj ter reče na to Odarki:

„Brzo, brzo! Greva.“

Ona pa le stoji, ne gre.

„Brzo, devojka!“

Ne gre, kakor da bi odmrla. Pograbil jo je za roko in odvel.

Kakor da je zašlo solnce. Tako nekam pusto je v hiši, prazno.

II.

Natrpeli smo se do večera. Na večer pa gre bratova žena v grad, da bi

kaj zvedela o Odarki, a se je brzo vrnila.

„K Odarki me niso pustili“, pravi, „niti od daleč je nisem videla, niti glasu nisem slišala.“

Pa samo plaka in plaka.

In dolgo nismo videli svojega deteta: niso pustili ne očeta, ne matere, ne mene k nji.

Prideš ter postojiš kraj grajskih vrat in se zopet vrneš domov, a božji svet tu ni nič mileji. Razprašuješ služabnice, devojke.

„Ne vemo, srce, ne vemo. Vaše dete so kakor za zlato omrežje zaprli; niti v oči ji ne moreš pogledati.“

A nekatere so bolj smeje, kakor da jim je Gospod pamet vzel.

„Kaj hoče biti Vaši Odarki?“ pravijo: „Bode ji, kakor je nam bilo. Zakaj neki ne? Mar je vaša Odarka kaka velika gospica? Mar nismo bile tudi me deca svojega očeta? Znabiti nas ni mati ljubkovala? Tudi me smo bile nekoč dobre, a sedaj smo padle v nesrečo, pa vendar le životarimo na svetu.“

Mi gremo vsaki dan, da bi jo le videli. Že je minul tretji teden. V ne-

deljo večer se je bratova žena vrnila iz grada plakajoča.

„Nisem je videla“, pravi. Samo rogale so se mi služabnice.“

III.

Sedimo nemo, a v hiši je tiho in tužno; le čuje se, kako bratova žena plaka ali kako brat težko zdihuje.

Naenkrat nekaj zašušti, vrata škripnejo: vnide naša Odarka. Prestrašili smo se, ko smo se ozrli vanjo: bleda, bleda in zmučena. In ona, nesrečnica, se je priklonila ter obstala na pragu kakor tujka; stoji in ne dvigne oči.

„Glej, žena“, pravi brat, „zopet zreva najino hčerko. Kako krasna je postala!“

In zaplaka. Prvič v svojem življenju sem tedaj videla svojega brata tako britko plakati.

Posadili smo svojo Odarko na klop, a bratova žena reče:

„Hčerka moja, beda moja! Mar so te naposled vendar le pustili iz grada?“

„Jaz sem skrivaj prišla, mama? V grad so se pripeljali gostje: mlad gospod z ženo.“

(Dalje pride.)

Deželna norišnica v goriškem deželnem zboru.

V petkovi seji je torej naš deželni zbor sklenil, da se zgradi v Gorici deželna norišnica.

Kot poročevalec o tej zadevi je bil dr. Verze gnassi. V svojem poročilu pravi, da se je poseben odsek, kateremu je bilo naloženo, da proučuje to vprašanje, po seji z dne 4. januarja 1902, v kateri je prišlo to vprašanje na dnevni red, a se ni rešilo, bavi posebno z vprašanjem, ali bi ne zadostovalo zemljišče, nakupljeno v ta namen, ki meri 15 ha. in nekaj ar., ne da bi se k temu pripikupilo še posestvo deželne italijanske kmet. šole, kakor se je takrat nameravalo. Posebno je bilo treba prepričati se, koliko norcev bi bilo sposobnih za kmetijsko delo od onih, ki se nahajajo sedaj v obeh goriških norišnicah, namreč v oni možki usmiljenih bratov in pa v oni mestni ženski norišnici.

V ta namen sta se podala pod vodstvom dr. Arona Luzzatta deželni glavar dr. Pajer in pa dr. Venuti v obe zgorej omenjeni norišnici in se je in sicer v norišnici usmiljenih bratov v navzočnosti dr. Fratnika, dr. Singerja in priorja Heilingerja, a v ženski mestni norišnici v navzočnosti dr. Pontonija in dr. Villata dognalo, da bi znašalo sedaj število za kmetijsko kolonijo popolnoma zmernih norcev le 30. Z ozirom na to in pa na dejstvo, da so v Bresciji, kjer se je napravila norišnica s kmetijsko kolonijo za 450 norcev, porabili v ta namen 14 hektarov zemljišča; v Padovi, kjer se je zgradila norišnica za 520 norcev, porabili za centralno poslopje 7 hekt., a za kmet. kolonijo 13 hektarov sveta in v Vidmu za 290 norcev in sicer za poslopja 5 hektarov, a za kolonijo 7 hekt., — prišel je dotični odsek do prepričanja, da bode tudi za našo deželno norišnico ki je namenjena za 350 norcev, zadostovalo zemljišče, v ta namen že nakupljeno ter ki meri 15 hekt., in nekaj arov, od katerega se porabi 7,5 hekt., za centralo, a 7,74 za kmetijsko kolonijo in da ni torej treba nakupiti še zemljišče ital. deželne kmet. šole.

Ker je pa naša dežela uboga, treba je bilo gledati tudi na to da se za tako norišnico potrosi kolikor mogoče malo denarja.

Po prvotnem načrtu, ki je bil predložen deželnemu zboru v seji z dne 4. januarja 1902, proračunani so bili stroški na 1.200.000 kron; pa kakor rečeno, z ozirom na neugodne finančne razmere naše dežele naročilo se je deželnemu inženjerju Glesichu, da ves načrt še enkrat pregleda, da izpusti iz njega vsak luksuz in vse one momente ki bi dajali poslopju deželne norišnice znak kake monumentalne zgradbe, da pa se popolnoma drži prejšnjega načrta, po katerem bi

Iz države nebeškega solnca.

II.

Stan, običaji in življenje pri Kitajcih.

Kitajci nimajo dednega plemstva. Plemiči so Mandarini (uradniki). Poleg njih so na najvišji družabni stopinji Kuliji, na najnižji socialni stopinji pa stoji ubogi dninar, ki živi od rok do ust in ki mora v sili prosjčiti in nadlegovati ljudi na cesti, ali kar je še bolje, iti med boksarje t. j. k četi roparjev in tolovarjev, ki se klatijo od kraja do kraja, ropajoč in moré. Na Kitajskem žal še ni urejeno uboštvo kakor v kulturnih državah.

K srednjemu stanu pripadajo kmetje, trgovci, obrtniki, na prvem mestu je kmet.

Skoro neverjetno ali resnično je, da je Kitajec jako miroljuben človek. Ako nastane kje prepir ali celo pretep, prihitijo takoj kakih 20 korenjakov, da napravijo mir.

Kar pa Kitajca posebno odlikuje, to je njegovo spoštovanje do starosti. Zaradi tega je prvo vprašanje, katero stavi Kitajec do človeka, koliko je star, le da

zgradba vstrezala vsem potrebam modernega zdravstvenega zavoda.

To je deželni inženjer tudi storil in spravil na ta način poprej na 1.200.000 K proračunane stroške na 950.000 K.

Ker se zgradba norišnice več ne more odlašati in je ista posebno s človekoljubnega stališča nujno potrebna in ker je skrajni čas, da začnemo tudi mi na Goriškem s takimi nesrečnimi postopati boji humanitarno in kakor zahteva duh časa in moderni napredek, predlaga poročevalec v imenu deželnega odbora kakor sledi:

1. Naroča se dež. odboru, da izvede zgradbo deželne norišnice, s potroškom k večjemu 950.000 kron, na prostoru obsežnem 15 hektarjev in 14 ar. ki ga je on vže ukupil v to svrhu, za 350 norcev, na najpriprostejši in najekonomičnejši način ter po sistemu raztresenih paviljonov sé združeno poljedelsko kolonijo.

2. Podrobni načrti naj se izdelajo po tehničnih veščakih pod vodstvom in sé sodelovanjem deželnega stavbinskega urada ter s pomočjo poljedelskih strokovnjakov (agronomov) v smislu načelnega načrta, ki ga je izdelala komisija sestavljena za zgradbo dež. norišnice. Pri tem se je držati predlaganih sprememb, obseženih v poročilu deželnega inženirja z dne 8. julija 1902 št. 8 oziroma se na potrebo, da se pripusti prostor za morebitni razvoj norišničnega stavbarstva kakor tudi za eventualno razširjenje zavoda. Vsi ti izdelki naj se predložé Dr. Josipu Krajatsch-u, ravnatelju norišnice v Kierling-Gugging — za blagohotno mnenje ter po njegovi odobritvi oziroma potem ko so se uglasila morebitna različna mnenja, naj se zgradi norišnica po teh podrobnih načrtih.

3. Pooblašča se deželni odbor naj zajme potem ko so se dovršili vsi potrebni predhodni ukrepi, javno deželno posojilo v delnih obveznicah po največ 4% v največjem nominalnem znesku 1.000.000 kron pod najugodnejšimi pogoji in v dobi, ki se mu bo zdela najbolj primerna; te delne obveznice naj bodo za imetnika proste vsakega davka in se imajo razdolžiti v 60 letnih žrebanjih, kojih dohodki se imajo uporabiti izključno v pokritje gradbenih in pohištvenih stroškov deželne norišnice.

Deželni odbor naj tudi ukrene potrebno, da se obveznicam tega posojila prizna zakonodajnim potom privilegij koristne naložitve pupilarnih glavnice in da pridobi vse olajšave in izjeme, do katerih imajo pravico posojila za dobrodne in občerkoristne namene.

4. Deželni odbor se nadalje pooblašča, da eventualno zajme navedeno posojilo v znesku 1.000.000 kron pri dež. hipoteknem zavodu ki se ima ustanoviti, po določilu pravilnika potrjenega od dež. zbora in brez prispevka k upravnim stroškom kakor določeno v §. 25 točka 2 omenjega opravilnika.

vanju. „Srčna stran“ pa je pri Kitajcih drugače redka stvar.

V oblikah občevanja so Kitajci pravi mojstri, uljudnost jim je prirojena, vendar to ne prihaja iz srca, marveč je le vnanje. Célo privatno življenje Kitajca se giblje v predpisanih, podedovanih oblikah. Kdor teh oblik ne upošteva ali jih celo prezira, kakor n. pr. Evropejec, oni velja pri Kitajcu kot barbar. Seveda je kitajska uljudnost le slepilo, pod katero se skrivajo vsi grehi tega sveta. Najplemenitejši Kitajci so lažnjivci prve vrste in ne samo lažniki, marveč tudi tatje, goljufi, sleparji itd.; a vse to se dogaja pod krinko lepe fraze. . .

Laž pri Kitajcih sploh ni sramota. — Zaradi tega Kitajci tudi ne poznajo prisege katere se v oporo resnice poslužujejo pri sodnih slučajih kulturni narodi. Prič tudi ne pozna kitajski sodnik; ako hoče izsiliti kako izpoved, posluži se — tezalnice. —

Kako pa Kitajci jedo? To bode gotovo zanimalo tudi naše čitatelje. . . No, seveda je tudi v tem velik razloček med Kitajcem in Evropejcem. Pa tudi

5. Pooblašča se dež. odbor, da pokrije troške za gradbo norišnice — dokler se ne izdajo obveznice navedene pod točko 4. se zajetjem denarja do najvišjega zneska 1.000.000 K pri kakem kreditnem zavodu na tekoči račun.

6. Slednjič se naroča tudi deželnemu odboru da izdela po tehničnih in zdravniških zvedencih načelni načrt in podrobne tehnično-finančne načrte za zgradbo dež. bolnišnice, katere naj predloži v sklepanje dež. zboru.

Na to otvori dež. glavar o tem vprašanju splošno razpravo.

Dr. Tuma se oglasi koj k besedi, vpraša deželnega glavarja, naj mu glede 6. točke pojasni, na kakem zemljišču da se bode zidala nameravana deželna bolnišnica; dalje popraša tudi dr. Tuma glavarja, naj mu pojasni ali je med onimi 950.000 kronami zapopadena tudi cena, za katero se je kupilo zemljišče na katerem se ima graditi nova norišnica. Deželni glavar zavrne dr. Tuma in pravi, da ne gre tu staviti taka vprašanja. Dež. glavar meni namreč, da si je dr. Tuma lahko ogledal načrte, ki so sé nahajali pri deželnem odboru, ako se je hotel o tem prepričati; sicer pa da bode imel priliko o teh stvareh govoriti ko se prične debata o tem predmetu in takrat da bode stvar poročevalčeva vse pojasniti. Dr. Tuma vzame to na znanje ter nadaljuje svoj govor. Pravi, da je on odločen nasprotnik paviljonskega sistema. Odgovori, katere je dobil dotični odsek na svoja vprašanja do strokovnjakov, posebno pa od psihjatra dr. Krajača, slični so orakelskim odgovorom in na take odgovore ne drži dr. Tuma nič. Sicer pa bi bilo tudi čudno da bi bili ti odgovori temeljiti, ko ni dr. Krajač niti videl prostora, na katerem se namerava zidati novo deželno norišnico.

Dočim je dr. Tuma v lanskem zasedanju, ko se je razpravljalo v deželnem zboru o tej zadevi, rekel, da si je ogledal le norišnico v Kierling-Guggingu, trdil je v petek, da si je ogledal še več drugih v norišnic, o katerih pa ni vedel povedati nič natančnejšega. Le gledé norišnice v Kierling-Guggingu je rekel, da dobivajo tje le izbrane norce. O teh izbranih norcih, ki so namenjeni, da bi se zdravili na kmet. koloniji, pa je povedal, da niti ti niso sposobni vsi za tak način zdravljenja-nego, da jih poprej tam natančnejše proučujejo in se še-le sami prepričajo ako se jih zamore zdraviti na kmetijski koloniji ali ne. Zdravniki v Kierling-Guggingu so se nasproti njemu izrekli jako skeptično o tem, da bi bilo zdravljenje norcev v norišnicah zidanih po paviljonskem sistemu uspešno, zato pa je tudi on, namreč dr. Tuma, mnenja, da norc ostane norc, naj se ga dene kamor hoče. On ne verjame, da bi zamogel norc okrevati vsled tega ker mu

razloček med ubogimi in bogatimi. Rečem se namreč tudi na Kitajskem ne godi bolje kakor povsod drugod, zato je mnenje socijologov, da je revščina — internacionalna.

Dočim namreč bogataši tudi na Kitajskem veliko drže na bogato z dobrimi jedili obloženo mizo, zadovoljiti se morajo revčki s pasjim in mačjim mesom, da, tudi miši in podgane so dobre. A na mizi bogatega Kitajca najde tudi olikani Evropejec marsikaj po svojem razvajanem ukusu. Seveda ima Kitajec svoje posebne slasti; mej drugem mu izborna dišijo pečeni — deževni črvi, smrdeča jajca, lečinke od sviloprejk, plavute somove ali pa tudi tičja gnezda.

Mej tem ko mu vse to izborna diši, pa mu pride slabo, ako le sliši govoriti o surovem maslu ali siru. Ako omenimo, da je bilo na neki dvorni pojedini, prirejani v čast evropskim gostom, med 24 jedili le 6 užitnih, 9 neužitnih in 9 popolnoma neužitnih, potem si je možno misliti, kakega želodca mora biti Evropejec, ki vztraja na kitajskem dvornem obedu.

je dana prilika gibati se na prostem zraku. Zrak na prostem ozdravi po njegovem mnenju le kakega pijanca, norca pa ne. Sicer pa vpraša dr. Tuma, kdo naj bo vodil to novo deželno norišnico? Izmej domačih zdravnikov ni nobenega, ki bi bil za ta posel sposoben in je tudi skoro vsak o tem vprašanju različnega mnenja. Po njegovem mnenju bilo bi torej treba najti najprej sposobnega strokovnjaka odličnega psihijatra; a še-le potem naj bi se zidala norišnica. Istotako nimamo tudi sposobnega osebj, ki bi norcem streglo ter jih čuvalo. Ali naj izročimo mar norce usmiljenim sestram ali pa usmiljenim bratom, ki navadno s temi ljudmi jako grdo ravnaajo? Govornik pravi, da je sam videl, kako so usmiljene sestre norce pretepale. Z jedno besedo: govornik izreka se v imenu napredne stranke odločno proti temu, da bi se pri nas zidala norišnica po paviljonskem sistemu; to pa iz dveh razlogov, prvič zaradi tega, ker je, kakor je že poprej omenil, jako problematično, da bi bilo zdravljenje norcev v taki norišnici uspešno in drugič z ozirom na ogromne stroške, katere bi morala naša itak uboga dežela za tako norišnico doprinasati. Dr. Tuma je za to, da se zgradi na kupljenem prostoru centralni zavod za 400.000 kron in da se še-le potem ako bi se to izkazalo potrebno, napravijo zunaj mesta kmetijske kolonije. Pristavlja še, da ako je res, da imamo že sedaj trideset norcev, ki bi bili sposobni za kmetijsko kolonijo, potem pošlje naj se jih petnajst v ravnino, petnajst pa v gorali kraj naše dežele in sicer Furlane naj se pošlje v gore, Slovence pa v ravnino. Govornik naznani torej, da bodo on in njegovi somišljeniki glasovali proti zgradbi norišnice kakoršna se danes predlaga.

Za njim se oglasi k besedi dr. R. Luzzutto.

Dr. Luzzatto se najprej opravičuje kako da je prišel do prepričanja, da zadostuje nakupljeno zemljišče za zgradbo nove norišnice ne da bi bilo potrebno prikupiti še v ta namen posestvo italijanske deželne kmetijske šole kakor je on to zahteval v seji četrtega januarja 1902. Potem polemizuje za „špas“ proti dr. Tumi, katerega rahlo potiplje za njegova liberalna ušesa, češ, da se mora pravi liberallec ukloniti zahtevam znatnosti, in da če tega ne stori, podpira le opskurantizem. Govornik pozivlja vse stranke, da glasujejo za vse predloge, ki so navedeni v poročilu, da se konečno jedenkrat reši to eminentno človekoljubno vprašanje, ki je že nad 30 let v naši deželi na dnevnem redu. Tudi dr. Verze gnassi pobija izvajanja dr. Tume in se mu posebno čudno zdi zahteva dr. Tume, da se mora predno se gradi bolnišnica določiti, kdo da bode vodil ta zavod in kje da se bo dobilo potrebno osebje, ki bode norce nadzorovalo.

Dr. Tuma, ki je zdaj že pozabil kar

Glavna ali tako rekoč narodna jed na južnem Kitajskem je riž, a na severnem močnati zrezki in leča. Meso je Kitajec le kot prikuho. Goveje meso jedó Kitajci le malokdaj, to pa radi tega, ker se jim zdi velika krivica pobijati tako koristno žival, kakor je krava ali vol, ki pomagata na kmetijstvu.

Nasprotno pa je svinjina vsakemu pravemu Kitajcu zelo priljubljena jed in Kitajec si rad privošči — morda iz neke hvaležnosti — meso one živali, ki že v življenju igra mesto njega važno ulogo čenjena v hiši in pred hišo.

Narodna pijača pa je na Kitajskem čaj. Za vino in pivo Kitajec nima smisla, zaradi tega pa se udaja drugemu opojnemu užitku t. j. opiju, katerega pripravljajo iz nedozorelega makovega sadja; s tem pa se ugonablajo duševno in telesno. No, mesto te vrste strupa pa ima Evropejec drug strup ki ga uničuje moralno in živno, ki mu uniči blagostanje in ga spravlja na beraško palico in v blaznico in ta evropejski opij je — žganje.

(Dalje pride.)

razsoja namestništvo dogovorno z deželnim odborom.

Radi dovoznih cest, katere se imajo zgraditi k že v prometu stoječim kolo-dvorom ali postajam, vodi prvotne poizvedbe politična okrajna oblastnija; ako pri tem ne pride do sporazumljenja med udeleženci, razsoja, glede potrebe, smeri, dolgotrajnosti, širokosti in drugih gradbenih okoliščin namestništvo sporazumno z deželnim odborom. Isti oblastniji razsojati tudi po zaslišanju udeležencev o tem, ali se imajo pritegniti k zgradbi in vzdrževanju kake dovozne ceste tudi taki cestni okraji in občine, katerih okoliša se dovozna cesta neposredno ne dotika; kateri zasebni udeleženci imajo k temu prispevati na podlagi določila § 2 črka d); ali so k temu obvezani samo zasebni udeleženci; dalje ali ima služiti kaka ze obstoječa cesta kot javna železniška dovozna cesta; konečno glede morebitne potrebe, da se ista preloži ali prenovi.

§ 5. Ako se je za kako dovozno cesto dognalo sporazumljenje med udeleženci, eventualno potem ko se je o tem izrekla razsodba, ima cestni odbor onega okraja, v katerem leži dotični postajni prostor, voditi v smislu določil § 2. skladno obravnavo glede porazdelitve gradbenih in vzdrževalnih stroškov.

Ako se pri tem ne doseže z dobra sporazumljenja, ukreniti ima to porazdelitev namestništvo dogovorno z deželnim odborom tako, da določi vsaki skladni tretjini razvrstitev po meri koristi.

§ 6. V mejah stolnega mesta Gorice preidejo cestnemu odboru tičooče pravice in dolžnosti na občino.

§ 7. Ako po dokončanju kake dovozne ceste nastanejo kupčijska ali industrijalna podjetja, rudniki ali fužine, katere močno rabijo dovozno cesto, pritegniti je iste pozneje v skladanje za vzdrževanje dotične ceste.

O tem razsoja namestništvo sporazumno z deželnim odborom.

§ 8. Predpisi tega zakona veljajo tudi glede onih dovoznih cest, katere so se začasno kot take proglasile in glede katerih se še ni izvršila razprava.

§ 9. Ako ne pride do po tem zakonu potrebnega sporazumljenja med namestništvom in deželnim odborom, razsoja ministerstvo notranjih zadev dogovorno z železniškim ministerstvom. Ti zadnji oblasti razsojati tudi o prizivih, ki so naperjeni proti razsodbam, katere je izreklo namestništvo sporazumno z deželnim odborom na podlagi §§ 3, 4. 5. in 7. tega zakona.

§ 10. Mojima ministroma za notranje zadeve in železnice je naročena izvršitev tega zakona.

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga vsakovrstnega trdega in mehkega koroškega in kranjskega lesa ter pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kratkočasnih iger slovenskih „Marijanje“ t. j. ličnih in trpežnih miz iz trdega lesu, ki imajo znotraj tro- ali štiridelno kegljišče z vrtenici in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za krčmarje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica, priporoča p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

Po zmerni ceni je na prodaj lep, viseč

svetilnik (kloča)

ki je posebno pripraven za male cerkve na deželi. — Več se izve pri našem

Loterijske številke.

12. julija.

Trst 72 53 49 76 86
Linc 52 36 18 69 80

Tržne cene.

Za 100 kg.

Kava: Santos . . . K 190— do 210—
„ Sandomingo „ 270— „ 290—
„ Java „ 260— „ 280—
„ Portorico . . . „ 270— „ 290—
„ Ceylon „ 360— „ 380—
Slakdor 86:50 „ 90—
Špeh 120— „ 150—
Petroli v sodu . . . 34— „ —
„ zaboju . . . 11:60 „ 12—
Maslo surovo . . . 150— „ 160—
„ kuhano . . . 200— „ 220—
Otrobi debele . . . 10:60 „ 12:20
„ drobne . . . 10— „ 11:20
Turšica nova . . . 12:80 „ 14:40
„ za hrano . . . 12:40 „ 13—
Oves 17— „ 18—

Moka ogerska:

št. 0 K 33— št. 1 K 32:40 št. 2 K 32—
„ 3 „ 31:40 „ 4 „ 30:80 „ 5 „ 30—
„ 6 K 29—.

Ivan Bednařik
priporoča svojo
knjigoveznicu
v Gorici
ulica Vetturini št. 3.

Gostilna
Vinarskega in sadjarskega društva za Brda
v Gorici, ulica sv. Klare št. 15

toči pristna bela in črna vina iz društvene kleti, in puntigamsko pivo. Postreže z okusnimi jedili. — Na razpolago so hlevi za živino in dvorišče za krogljanje. Za obilen obisk se toplo priporoča svojim rojakom

Anton Gerbec,
gostilničar.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča
pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmernne. Postrežba poštena.

Za vsakega nekaj!!

dobi se v zalogi trdke

I. Zornik, — Gorica
Gospodska ulica št. 7,
prva in edina slovenska trgovina za modno blago.

Najboljše, največje in najcenejše skladišče vsakovrstnega perila, srajc za hribolazce in kolesarje vsake velikosti, jopice za telovadce, krasnih kravat v vsakem slogu, nogavic, rokavic, životnikov (modercev), solčnikov, pihalk, dežnikov, blusen, spodnjih kril, divnih okraskev za obleke, svil za obleke in bluse, vsih potrebščin za vzenje.

Priporočevalno najboljše kupovališče za g. šivilje in krojače.

Naročila za izdelovanje perila (za gospode), in modercev po vsakej meri in zahtevi izvršujejo se točno.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlinu v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače na primer: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goršice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove užigalice. — V zalogi se dobé tudi testenine trdke Žnideršič & Valenčič v Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,
trgovec v Semenški ulici h. št. 1.
(v lastni hiši.)

Špedicijska poslovnica
Gašpar Hvalič
v Gorici,
v ulici Morelli št. 12.
Priporoča se toplo Sloven-cem v mestu in rojakom na deželi za prevažanje vsakovrstnega blaga in pohištva v vse kraje. Ker ima tri nove zaprte vozove za prevažanje, zagotavlja, da se blago ne-poškodovano dostavlja.

Peter Drašček,
trgovec jedilnega blaga v Gorici,
Stolna ulica št. 2.
Priporoča se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele. Prodaja kavino primeso, sladkor, milo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.
Zaloga žveplenk
sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,
zaloga šivalnih strojev v Gorici
Stolna ulica št. 2.
Prodaja stroje tudi na teden-ske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše, kakovosti Priporoča se slav. občinstvu.

„Narodna Tiskarna“
ima v zalogi vse tiskovine za duhovnije, županstva in druge urade, na močnem papirju

„Narodna Tiskarna“
ima v zalogi in na prodaj knjige: „Ilijado“, „Tri igre“ za slov. mladino in „Zgodovino tolminske šole“

„NARODNA TISKARNA“
v Gorici, ulica Vetturini št. 9
je preskrbljena z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem, ter more prevzeti vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.
Izdeluje vsa dela v najkrajšem času po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

„Narodna Tiskarna“
tiska
„GORICO“
ki izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 K, četrt leta 2 K

„Narodna Tiskarna“
tiska
„PRIM. LIST“
ki izhaja vsak četrtek ter stane na leto 4 kron, pol leta 2 K, za manj premožne celo leto 3 K

Pismena naročila tiskovin se izvršé z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času

ki je posebno pripraven za male cerkve na deželi. — Več se izve pri našem